

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

JANUARI-DECEMBER 2022

DOOR | KORINA KOMINOU

EUROPEES SOCIAAL OBSERVATORIUM (OSE)

INLEIDING

In 2022 lag de Europese Unie (EU) op koers om vooruitgang te boeken met haar economisch en sociaal herstel na de COVID-19-pandemie, die de wereldeconomie en de EU-economie in een diepe recessiespiraal deed belanden. In 2022 werden samenlevingen en economieën in Europa geconfronteerd met een aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne. Dit heeft tot meerdere spanningen geleid: van het beschermen van de grenzen van de EU tot het beheren van de energieonafhankelijkheid van de lidstaten en het bieden van economische steun aan huishoudens en bedrijven om hen te helpen het hoofd te bieden aan onbetaalbare energiekosten. De Europeanen werden geconfronteerd met uitdagingen zoals hoge inflatie, een ongekende stijging van de kosten van basisgoederen en -diensten, de stijging van de rentetarieven met de daaruit voortvloeiende stijging van de woonlasten, en met energiearmoede. De ‘permacrisis’-situatie waarmee Europa de afgelopen jaren werd geconfronteerd, lijkt de nieuwe realiteit te zijn geworden voor burgers en EU-beleidsmakers en stelt telkens weer hun veerkracht op de proef.

Op sociaal gebied levert de EU ondanks enige stagnatie gestage inspanningen, die verder in deze digest zullen worden beschreven. Zo is het vermeldenswaard dat in oktober 2022 een baanbrekende richtlijn werd aangenomen. Deze voorziet in minimumlonen in de EU en verbeterde systemen voor collectieve onderhandelingen in de lidstaten. Andere sociale initiatieven die genoemd moeten worden, zijn de onderhandelingen over de richtlijn inzake platformarbeid, de richtlijn inzake asbest op het werk, de richtlijn inzake de transparantie van lonen en de aanbeveling inzake het minimuminkomen. Overkoepelende sociale thema’s in 2022 blijven de bevordering van gendergelijkheid, evenals de digitale en groene transitie, en hoe de doelstellingen van de European Green Deal te verwezenlijken. De ecologische dimensie van sociaal beleid en de ontwikkeling van ‘eco-sociaal beleid’ zijn in opkomst als transversale kwesties die de EU in staat moeten stellen om de doelstellingen op het vlak van het duurzame welzijn van samenlevingen en economieën te bereiken.

In 2022 legden de beleidsmakers en sociale partners van de EU ook speciale nadruk op geestelijke gezondheidsproblemen op het werk en op het bijwerken van de normen voor gezondheid en veiligheid op het werk. Deze digest bespreekt ook investeringen

(1) De auteur wil graag Angelina Atanasova bedanken voor haar waardevolle feedback op een eerdere versie van deze digest. De gebruikelijke disclaimer is van toepassing.

in het kader van de nationale herstel- en veerkrachtplannen, de ontwikkelingen op het gebied van governance en coördinatie in de EU, klimaatverandering en een aantal beleidsmaatregelen op het gebied van milieu en huisvesting.

Daarnaast bleven de grondrechten en gelijkheid, democratie en de rechtsstaat centraal staan in het EU-beleid in 2022. Daarom werkt de EU aan de voltooiing van wettelijke kaders om discriminatie van mensen met een handicap en LGBTIQ+-personen te bestrijden en om het beleid voor gelijke behandeling op verschillende beleidsterreinen te versterken. In dit hoofdstuk komen de zorgvuldigheidsverplichtingen van bedrijven in de EU naar voren als een nieuw beleidsdomein.

Over het geheel genomen was 2022 een jaar van meervoudige spanningen in een geglobaliseerde context, met een gefragmenteerd herstel van de gezondheids-, economische en financiële crises die het risico op armoede voor een groot deel van de beroepsbevolking hebben verhoogd. Tegelijk werden we geconfronteerd met de verergerende klimaatverandering en de oorlogs- en migratiecrisis, met alle bedreigingen die zij vormen voor de economische en sociale stabiliteit in de EU.

1. ALGEMEEN BELEID VAN DE EUROPESE UNIE

1.1. ECONOMISCHE SITUATIE

De wereldwijde groei vertraagde van 6,4% in 2021 naar 3,4% in 2022.² In dezelfde periode zorgden de hoge inflatie, de strengere financiële voorwaarden in de markteconomieën en de inval van Rusland in Oekraïne in combinatie met bredere geopolitieke factoren voor een wereldwijde vertraging van de economische groei. De nominale inflatie in de eurozone steeg van 2,6% in 2021 naar gemiddeld 8,4% en bedroeg 10,6% in oktober.³ De gestegen grondstofprijzen waren ook deels een gevolg van bevoorradingsstekorten, die nog teruggaan tot de COVID-19-crisis, een bevestiging van de permacrisissituatie waarmee de EU wordt geconfronteerd. Bovendien geven schattingen over landbouwmarkten gepubliceerd door de Europese Commissie aan dat de globale landbouwprijzen in 2022 sinds het begin van de militaire invasie van Rusland in Oekraïne met 30% zijn gestegen.⁴

(2) <https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ecb.ar2022-8ae51d163b.en.html#toc7>

<https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ecb.ar2022-8ae51d163b.fr.html>

<https://www.ecb.europa.eu/pub/annual/html/ecb.ar2022-8ae51d163b.nl.html>

(3) Ibid. als Ref. 1.

(4) https://agriculture.ec.europa.eu/news/european-commission-publishes-its-latest-short-term-outlook-eu-agricultural-markets-amidst-global-2022-07-07_en#:~:

https://agriculture.ec.europa.eu/news/european-commission-publishes-its-latest-short-term-outlook-eu-agricultural-markets-amidst-global-2022-07-07_fr?etrans=fr

https://agriculture.ec.europa.eu/news/european-commission-publishes-its-latest-short-term-outlook-eu-agricultural-markets-amidst-global-2022-07-07_nl?etrans=nl

⁵In augustus 2022 verdubbelden of verdrievoudigden de energieprijzen in de landen van de EU als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de economische situatie, en op 6 september werd in een analyse van het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) vastgesteld dat in 16 EU-lidstaten⁶ de gemiddelde jaarlijkse energierekening in 2022 meer bedroeg dan een maandsalaris voor laagbetaalde werknemers. Op 18 oktober 2022 bleek uit een nieuw rapport dat het aandeel van de energie-uitgaven in de EU tussen 2019 en 2022 gemiddeld met meer dan een derde is gestegen. Daarop stelde de Europese Commissie, als onderdeel van een nieuw noodgaspakket, wetgeving voor om de transactieprijs op de spotmarkt voor fossiel gas in de EU te plafonneren⁷. Op 30 september 2022 bereikten de EU-ministers van Energie overeenstemming over noodmaatregelen om de energieprijzen te verlagen en stelden zij een verordening van de Raad voor als noodmaatregel. De verordening voerde maatregelen in om het energieverbruik te verminderen en de extra inkomsten uit de energiesector te herverdelen onder de eindgebruikers. Een van de maatregelen is een tijdelijk plafond voor marktinkomsten voor inframarginals.⁸

Op 21 juli 2022 verhoogde de Europese Centrale Bank onverwacht haar belangrijkste rentetarieven met 50 basispunten (de eerste van vele verhogingen). Vóór 2022 was de laatste renteverhoging elf jaar geleden. Tegelijkertijd nam ze een nieuw transmissiebeschermingsinstrument (Transmission Protection Instrument, TPI) aan, een antifragementatie-instrument voor de eurozone dat ervoor moet zorgen dat de stijging van de rente niet leidt tot een nieuwe schulden crisis in de eurozone.⁹

1.2. MIGRATIECRISIS IN DE EU NA DE RUSSISCHE AANVALSOORLOG IN OEKRAÏNE

Op 24 februari 2022 startte Rusland een militaire invasie in Oekraïne. Op 10 maart 2023 meldde de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) dat sinds het begin van de oorlog meer dan 2,3 miljoen vluchtelingen Oekraïne waren ontvlucht, “de snelste vluchtelingenstroom naar het Europese continent

(5) <https://www.etuc.org/en/pressrelease/energy-now-costs-months-wages-low-paid>
<https://www.etuc.org/fr/pressrelease/les-couts-actuels-de-lenergie-representent-des-mois-de-salaire>
 (Niet beschikbaar in NL)

(6) Dit zijn België, Bulgarije, Kroatië, Tsjechië, Estland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Letland, Nederland, Portugal, Roemenië, Slowakije en Spanje.

(7) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/eu-action-address-energy-crisis_en#:~:text=On%2018%20Octob
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/eu-action-address-energy-crisis_fr

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/eu-action-address-energy-crisis_nl

(8) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1854>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1854>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1854>

(9) <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.mp220721-53e5bdd317.en.html>
<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.mp220721-53e5bdd317.fr.html>
<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.mp220721-53e5bdd317.nl.html>

sinds de Tweede Wereldoorlog¹⁰. De EU heeft verschillende noodmaatregelen uitgewerkt om de mensenrechten te beschermen. Het algemene doel was tweeledig: de EU-grenzen beschermen en zorgen voor een veilige herintegratie van vluchtelingen in de economieën en samenlevingen van de lidstaten.

Op 4 maart 2022 keurden de ministers van Binnenlandse Zaken van de EU-27 in reactie op de crisis de activering goed van Richtlijn 2001/55/EG uit 2001 voor de onmiddellijke tijdelijke bescherming van Oekraïense vluchtelingen en hun gezinnen. Op 23 maart 2023 publiceerde de Europese Commissie een mededeling met concrete acties naar aanleiding van de humanitaire crisis, waarin de EU-lidstaten werden aangemoedigd om “bijzonder waakzaam” te zijn voor kinderen die het risico lopen slachtoffer te worden van mensenhandel of ontvoering. De voorgestelde maatregelen omvatten processen voor de identificatie en registratie van kinderen bij hun aankomst op het grondgebied van de EU.¹¹ Op 9 juni 2022 hebben de Europese ministers van Justitie conclusies aangenomen om de bescherming van de rechten van kinderen in de EU in noodsituaties te versterken. Dit zijn, onder andere, ervoor zorgen dat opvangprocedures voor niet-begeleide minderjarigen ook betrekking hebben op accommodatie en voorzien in de basisbehoeften van kinderen; versterking van het beleid tegen kinderhandel en ervoor zorgen dat crisissituaties niet worden misbruikt voor adoptiedoeleinden.¹²

Op 5 april 2022 publiceerde de Commissie EU-Aanbeveling 2022/554 over de erkenning van kwalificaties voor mensen die de Russische invasie in Oekraïne ontvluchten. Er werd aanbevolen dat de lidstaten de erkenning van diploma's en kwalificaties van Oekraïense vluchtelingen zouden versnellen, zodat zij toegang krijgen tot de arbeidsmarkt, ook voor mensen in gereguleerde beroepen zoals verpleegkundigen, huisartsen, leraren en onderwijzend personeel. Op dezelfde dag echter hekelde Dunja Mijatović, de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, het toenemende aantal migranten en oorlogsvluchtelingen dat aan de grenzen van Europa wordt teruggedrongen.¹³

Op 24 mei 2022 heeft het Comité van ministers van Buitenlandse Zaken van de Raad van Europa een nieuwe aanbeveling CM/Rec(2022)17 aangenomen over

(10) <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>
<https://data2.unhcr.org/fr/situations/ukraine>
 (Niet beschikbaar in NL)

(11) [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729429/EPRS_BRI\(2022\)729429_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729429/EPRS_BRI(2022)729429_EN.pdf)
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729429/EPRS_BRI\(2022\)729429_FR.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729429/EPRS_BRI(2022)729429_FR.pdf)
 (Niet beschikbaar in NL)

(12) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>
<https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>
<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>

(13) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12928/35>
<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/12928/35>
 (Niet beschikbaar in NL)

de bescherming van de rechten van migranten, vluchtelingen en asielzoekende vrouwen en meisjes, gebaseerd op het Verdrag van Istanbul inzake de bestrijding van mensenhandel. De aanbeveling behandelde zaken zoals informatie over en bevordering van mensenrechten, toegang tot justitie en de bescherming en ondersteuning van slachtoffers door hen te helpen toegang te krijgen tot sociale voorzieningen¹⁴.

Op 17 juni 2022 heeft de Europese Commissie aanbevolen om aan Oekraïne en Moldavië de status van kandidaat-lidstaat van de EU te verlenen. Hij wees er echter op dat beide landen verschillende hervormingen moeten doorvoeren voordat ze verder kunnen gaan op de Europese weg.¹⁵ Een paar dagen later, op 23 juni 2022, verleenden de EU-leiders de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne en Moldavië en erkenden ze het toekomstige Europese perspectief van Georgië.

1.3. RECHTSSTAAT EN BESCHERMING VAN DEMOCRATISCHE WAARDEN IN DE EU

In 2022 hield de rechtsstaatcrisis in de EU aan. De conditionaliteitsregeling voor de bescherming van de EU-begroting werd in werking gesteld voor Polen en Hongarije als gevolg van terugkerende beschuldigingen van schendingen van democratische waarden. Op 16 februari 2022 bevestigde het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU) de geldigheid van het bij Verordening EU 2020/2092 ingestelde 'rule of law'-conditionaliteitsmechanisme en verwierp het de beroepen van Hongarije en Polen tegen de conditionaliteitsregeling ter bescherming van de EU-begroting in geval van schending van de beginselen van de rechtsstaat (gevoegde zaken C-156 en 157/2021).

In het Europees Parlement riep voorzitter Roberta Metsola op tot een snelle uitvoering van de verordening en koppelde zij de uitbetaling van EU-middelen aan de eerbiediging van de rechtsstaat.¹⁶ Op 2 maart 2022 heeft de Europese Commissie richtsnoeren aangenomen voor de toepassing van de conditionaliteitsverordening om de werking van deze verordening te verduidelijken. Bij wijze van opvolging zal de Commissie een kwalitatieve beoordeling per geval uitvoeren op basis van de context en de specifieke

(14) https://www.coe.int/en/web/cm/news/-/asset_publisher/hwwluK1RCEJo/content/protecting-rights-of-migrant-refugee-and-asylum-seeking-women-and-girls-council-of-europe-recommendation-adopted/16695

https://www.coe.int/fr/web/cm/news/-/asset_publisher/hwwluK1RCEJo/content/protecting-rights-of-migrant-refugee-and-asylum-seeking-women-and-girls-council-of-europe-recommendation-adopted/16695
(Niet beschikbaar in NL)

(15) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/european-commission-recommends-council-confirming-ukraine-moldova-and-georgias-perspective-become-2022-06-17_en

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/european-commission-recommends-council-confirming-ukraine-moldova-and-georgias-perspective-become-2022-06-17_fr

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/european-commission-recommends-council-confirming-ukraine-moldova-and-georgias-perspective-become-2022-06-17_nl

(16) <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220216IPR23404/roberta-metsola-on-ecj-ruling-rule-of-law-is-non-negotiable>

<https://www.europarl.europa.eu/news/fr/press-room/20220216IPR23404/roberta-metsola-sur-l-arret-de-la-cjue-l-etat-de-droit-n-est-pas-negotiable>

<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20220216IPR23404/roberta-metsola-on-ecj-ruling-rule-of-law-is-non-negotiable>

kenmerken van elke lidstaat, om schendingen van de beginselen van de rechtsstaat (2022/C123/02) en hun verband met de toewijzing van EU-middelen vast te stellen.

In een resolutie van 5 mei 2022 (proceduredossier: 2022/2674(RSP)) heeft het Europees Parlement het uitblijven van een besluit van de Raad aan de kaak gesteld. In de resolutie roept het Parlement de Commissie en de Raad op om de nationale herstel- en veerkrachtplannen van Polen en Hongarije niet goed te keuren totdat beide landen volledig hebben voldaan aan alle landspecifieke aanbevelingen van het Europees semester op het gebied van de rechtsstaat en totdat zij alle relevante arresten van het HvJEU en het EHRM hebben uitgevoerd. Hij riep de Commissie ook op om alle instrumenten te gebruiken die zij tot haar beschikking heeft om ervoor te zorgen dat EU-burgers en inwoners in de betrokken EU-landen niet verstoken blijven van de voordelen van EU-fondsen als gevolg van de schending van de rechtsstaat door hun regeringen. (EP, P9_TA(2022)0204). Op 13 juli 2022 verscheen het derde jaarverslag van de Commissie over de naleving van de beginselen van de rechtsstaat in de lidstaten. Dit ging voor het eerst hand in hand met landspecifieke aanbevelingen, die de bezorgdheid over de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in Polen en Hongarije bevestigden.¹⁷

Op 28 augustus 2022 spanden vier belangrijke Europese organisaties van rechters een rechtszaak aan tegen de Raad bij het HvJEU. Deze rechtszaak gaat over haar besluit om de *NextGenerationEU*-fondsen voor Polen te deblokken op basis van een positief advies van de Commissie, ondanks schendingen van de voorwaarden op het vlak van de rechtstaat in het land.¹⁸ Uiteindelijk hebben de lidstaten op 12 december 2022 met een gekwalificeerde meerderheid ingestemd met een “megadeal”, gesloten door het Tsjechische voorzitterschap, waarbij 6,3 miljard euro aan cohesiebeleidsmiddelen voor Hongarije werd opgeschort vanwege bezorgdheden over de bescherming van de financiële belangen van de EU in het land en de rechtsstaatvoorwaarden. Het besluit is tijdelijk en kan worden ingetrokken als de situatie in Hongarije binnen twee jaar volledig is verholpen (Interinstitutioneel dossier 2022/0295 (NLE)).

De voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen, wees in haar State of the Union van 2022 op 14 september 2022 ook op de noodzaak van verdere EU-acties op het gebied van de rechtsstaat. Het initiatief ‘New Push for European Democracy’ werd aangekondigd. Het omvat een ‘verdediging van de democratie’-pakket om de EU-democratie te beschermen tegen heimelijke buitenlandse invloed, evenals een

(17) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_en
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_fr
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_nl

(18) <https://www.aej.org/media/files/2022-08-29-86-Poland%20Action%20for%20anulment%20EU%20Council%20PRESS%20RELEASE-%20EN%20-%20to%20circulate.pdf>
 (Niet beschikbaar in FR en NL)

anticorruptiepakket.¹⁹ Europarlementariërs stemden ook over een ontwerpresolutie over de situatie van de grondrechten in de EU in 2020 en 2021, en riepen de Commissie en de EU-Raad op om onderhandelingen te starten over een mechanisme om de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten in de EU te bevorderen (P9_TA(2022)0325).

Om de onafhankelijkheid van de journalistiek van politieke inmenging te vrijwaren en het pluralisme in de media te versterken, heeft de Europese Commissie in deze geest de Europese wet inzake mediavrijheid voorgesteld (COM(2022) 457 definitief).²⁰ Op 13 december 2022 heeft de Raad met een gekwalificeerde meerderheid de voorgestelde Verordening betreffende de transparantie en gerichtheid van politieke reclame (COM(2021) 731 definitief goedgekeurd, waarmee een nieuwe stap in de richting van mediabescherming is gezet. Het voorstel was bedoeld om gerichte reclame voor politieke doeleinden te beperken en hoge transparantienormen in de EU in te voeren, alsook om de grensoverschrijdende verlening van diensten op het gebied van politieke reclame te verbeteren. Het doel is om de onderhandelingen met het Parlement af te ronden en de nieuwe regels toe te passen vóór de Europese verkiezingen in het voorjaar van 2024.²¹

1.4. EU-FONDSEN

In 2022 blijft *NextGenerationEU* het financiële instrument voor de herstelplannen van de EU. De doelstellingen van de financiële instrumenten voor 2022 omvatten het te boven komen van de pandemie en de economische en sociale kosten ervan, en veerkrachtige economieën en samenlevingen die de groene en digitale transitie aankunnen. *NextGenerationEU* heeft enkele miljarden euro's bijgedragen aan andere programma's, zoals *React-EU*, het Fonds voor een billijke transitie, het Fonds voor plattelandontwikkeling en *rescEU*.²² Eind 2022 waren alle herstel- en veerkrachtplannen van alle 27 lidstaten goedgekeurd en hadden de lidstaten meer dan 200 miljard euro vastgelegd voor klimaatinvesteringen en 130 miljard euro voor

(19) https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_EN_0.pdf

https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_FR_0.pdf
https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_NL_0.pdf

(20) <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/european-media-freedom-act-commission-proposes-rules-protect-media-pluralism-and-independence-eu>

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/fr/news/european-media-freedom-act-commission-proposes-rules-protect-media-pluralism-and-independence-eu>

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/nl/news/european-media-freedom-act-commission-proposes-rules-protect-media-pluralism-and-independence-eu>

(21) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/13/transparency-and-targeting-of-political-advertising-council-agrees-its-negotiating-mandate/>

<https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/12/13/transparency-and-targeting-of-political-advertising-council-agrees-its-negotiating-mandate/>

<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/12/13/transparency-and-targeting-of-political-advertising-council-agrees-its-negotiating-mandate/>

(22) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d73b364e-c180-11ed-8912-01aa75ed71a1>

<https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/d73b364e-c180-11ed-8912-01aa75ed71a1>

<https://op.europa.eu/nl/publication-detail/-/publication/d73b364e-c180-11ed-8912-01aa75ed71a1>

digitale uitgaven.²³ Het Herstel- en Veerkrachtscorebord²⁴ laat zien hoe de herstel- en veerkrachtplannen de situatie in de lidstaten verbeteren.

2. SOCIAAL BELEID VAN DE EUROPESE UNIE

2.1. ADEQUATE MINIMUMLONEN, MINIMUMINKOMEN EN PLATFORMWERK

De onderhandelingen over de Richtlijn inzake minimumlonen en de Richtlijn inzake platformwerk werden genoemd als een van de politieke prioriteiten van beide voorzitterschappen van de Raad in 2022 (met name het Franse en het Tsjechische). Overeenkomsten over minimumlonen en het reguleren van platformwerk, gericht op het aanpakken van de zorgwekkende trend naar armoede onder werkenden, vormen de kern van het sociale beleid in Europa en zijn noodzakelijk voor de effectieve implementatie van de doelstellingen van de Europese pijler van sociale rechten. In dit verband heeft Eurostat op 28 januari 2022 een verslag gepubliceerd waarin de omvang van de verschillen in minimumloonniveaus in Europa wordt getoond. Terwijl de minimumlonen in landen in het oosten en zuiden van de EU onder de €1.000 per maand liggen (bv. Bulgarije, Hongarije, Letland, Roemenië), liggen de minimumlonen in het westen en noorden boven de €1.500 (bv. België, Frankrijk, Duitsland, Ierland, Luxemburg en Nederland).²⁵ In dit verband waren de opwaartse convergentie van de lonen en het fenomeen van sociale dumping enkele van de belangrijkste kwesties in de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement over een wetgevend kader voor minimumlonen.

Op 7 juni 2022, na meer dan vijf maanden onderhandelen tussen het Europees Parlement en de Raad, bereikten de instellingen een politiek akkoord over de voorwaarden van de Richtlijn inzake passende minimumlonen. Op 25 oktober 2022 werd de historische Richtlijn 2022/2041 inzake passende minimumlonen gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU. De richtlijn heeft tot doel armoede en ongelijkheid onder werkenden te verminderen door middel van passende wettelijke minimumlonen, de bevordering van collectieve onderhandelingen over loonvorming en een betere toegang tot rechten ter bescherming van het minimumloon.

Het voorstel van de Commissie van 28 september 2022 voor een aanbeveling van de Raad inzake een toereikend minimuminkomen ter waarborging van actieve integratie (COM (2022) 490 definitief) is een verdere stap in de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Volgens het voorstel moeten de minimuminkomensregelingen in de lidstaten op een bepaald niveau liggen om gelijke tred te kunnen houden met de stijgende kosten van levensonderhoud als gevolg van de energieprijzen crisis in de EU. Het voorstel is één van de stappen op weg naar de doelstellingen van de Europese pijler van sociale rechten: het aantal mensen dat het risico loopt op armoede of sociale

(23) Ibid.

(24) https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html
(Niet beschikbaar in FR en NL)

(25) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220128-2>
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220128-2?language=fr>
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220128-2?language=nl>

uitsluiting met 15 miljoen verminderen en ervoor zorgen dat ten minste 78% van de bevolking in de leeftijdsgroep van 20 tot 64 jaar een baan heeft. De EU-lidstaten moeten hun inspanningen richten op minimuminkomensregelingen met een betere dekking en opname, maar moeten ook zorgen voor de beschikbaarheid van actieve arbeidsmarktmaatregelen.²⁶

Daarentegen werden de discussies over de controversiële richtlijn inzake platformwerk in 2022 voortgezet zonder dat er een akkoord werd bereikt. Op 10 mei 2022 werd in het verslag van het Europees Parlement gekozen voor een ambitieuzere aanpak dan in het voorstel van de Commissie (COM(2021)0762), door een uitgebreide lijst van criteria op te stellen om te bepalen of er sprake is van een arbeidsverhouding.²⁷ Het EVV uitte zijn bezorgdheid over de afzwakking van de richtlijn, aangezien het voorstel van het Tsjechische voorzitterschap een “nieuwe laag van complexiteit” toevoegt aan de erkenning van het vermoeden van een arbeidsverhouding en dus het effect van de richtlijn verzwakt.²⁸ Na een laatste poging, met nieuwe voorstellen over de meest controversiële punten met betrekking tot het criterium van het vermoeden van een arbeidsverhouding, droeg het Tsjechische voorzitterschap het dossier over aan het komende Zweedse voorzitterschap zonder tijdens zijn mandaat een akkoord te hebben kunnen bereiken.²⁹

2.2. GEZONDHEID, VEILIGHEID EN KWALITEIT VAN WERK IN HET POST-PANDEMISCHE TIJDPERK

In 2022 was er wijdverspreide bezorgdheid over de algemene nawerkingen van COVID-19. Bovendien is de kwestie van geestelijke gezondheid op het werk naar voren gekomen als een belangrijke kwestie, vanwege de uitgebreide telewerkregelingen die nog steeds van kracht zijn na het hoogtepunt van de pandemie.

Gezien de prevalentie van telewerk en de daarmee samenhangende psychosociale risico's, vroegen Europarlementariërs op 1 februari 2022 in een initiatiefverslag (Marianne Vind, S&D, Denemarken) over een nieuw strategisch kader voor veiligheid en gezondheid op het werk na 2020 om het opstellen van een richtlijn over psychosociale risico's en welzijn op het werk. Op 10 maart 2023 heeft het Parlement met grote meerderheid (551 stemmen voor, 30 tegen en 110 onthoudingen) de kaderstrategie voor gezondheid en veiligheid op het werk na 2020 en de “Vision Zero”-aanpak aangenomen (P9_TA(2022)0068). Wat de “Vision Zero”-aanpak

(26) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5706

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_22_5706

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_5706

(27) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12949/23>

<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/12949/23>

(Niet beschikbaar in NL)

(28) <https://www.etuc.org/en/document/letter-ministers-and-ambassadors-calling-ambitious-directive-improving-working-conditions>

<https://www.etuc.org/fr/node/22512>

(Niet beschikbaar in NL)

(29) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13072/1>

<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/13072/1>

(Niet beschikbaar in NL)

betreft, werd de Commissie opgeroepen om maatregelen voor te stellen om te komen tot “nul werkgerelateerde sterfgevallen” en om problemen in verband met werken op afstand aan te pakken.

Op 29 juni 2022 ondertekenden de sociale partners een Gezamenlijk Werkprogramma 2022-2023, waarmee de onderhandelingen van start gingen over juridisch bindende maatregelen om in de nasleep van COVID-19 telewerk te reguleren en het recht op disconnectie in een volledig gedigitaliseerde werkomgeving te waarborgen. De sociale partners kwamen overeen om te onderhandelen over een bijgewerkte versie van de Autonome Overeenkomst inzake Telewerken uit 2002, waarbij ze de Commissie oproepen om de overeenkomst om te zetten in een richtlijn. Als dit wordt bereikt, zou dit de eerste overeenkomst van de sociale partners in de EU zijn die sinds 2010 in de vorm van een richtlijn (onder de EU-regels inzake sociale dialoog) ten uitvoer wordt gelegd.³⁰ Op 4 oktober 2022 zijn de Europese sociale partners begonnen met de eerste onderhandelingsronde.³¹

Op 5 juli 2022 nam het Europees Parlement een resolutie aan om de geestelijke gezondheid op de digitale werkplek te beschermen. Hoewel Europarlementariërs de voordelen van telewerken erkennen, waarschuwden ze voor de risico's van overwerk, mentale stress en persoonlijke problemen die telewerken met zich meebrengt. De Europarlementariërs vroegen ook om een wettelijk erkend recht op disconnectie, op EU-niveau. Daarnaast verwezen ze naar de digitale kloof in de EU, die moet worden aangepakt om mensen te beschermen die het risico lopen op digitale uitsluiting³². Als gevolg daarvan werd op 15 december 2022 de Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium (COM(2022)27 definitief) gezamenlijk goedgekeurd door de Europese instellingen. De verklaring vormt een leidraad voor beleidsmakers en bevat verschillende politieke toezeggingen om digitale rechten en beginselen te waarborgen, zoals het recht om technologie te gebruiken om digitale transformatie te bevorderen waarbij de mens centraal staat, het recht op

(30) <https://www.etui.org/news/european-social-partners-signed-joint-work-programme-including-negotiations-right-disconnect>

<https://www.etui.org/fr/news/les-partenaires-sociaux-europeens-ont-signe-un-programme-de-travail-commun-comprenant-des>

(Niet beschikbaar in NL)

(31) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13035/35>

<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/13035/35>

(Niet beschikbaar in NL)

(32) <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220701IPR34366/protecting-mental-health-in-the-digital-workspace>

<https://www.europarl.europa.eu/news/fr/press-room/20220701IPR34366/protecting-mental-health-in-the-digital-workspace>

<https://www.europarl.europa.eu/news/de/press-room/20220701IPR34366/protecting-mental-health-in-the-digital-workspace>

disconnectie, de bescherming van de privacy en persoonsgegevens online, toegang tot online overheidsdiensten en het recht om artificiële intelligentie te gebruiken.³³

In 2022 werd ook een wijziging van Richtlijn 2009/148/EG betreffende asbest op het werk besproken. Op 22 februari 2022 lanceerde de Commissie een oproep voor bijdragen aan een effectbeoordeling met het oog op de opstelling van een voorstel voor een richtlijn op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk betreffende de bescherming van werknemers tegen blootstelling aan asbest. Het doel was om de blootstelling aan asbest op het werk in de EU te verminderen, met name in het kader van de renovatie van gebouwen om klimaatverandering tegen te gaan. Op 28 september 2022 heeft de Commissie een voorstel aangenomen tot wijziging van Richtlijn 2009/148/EG betreffende asbest op het werk. Hierin stelde zij voor om de bescherming van werknemers te verbeteren door de wettelijke grenswaarde voor beroepsmatige blootstelling aan asbest, die sinds 2003 ongewijzigd is gebleven, te verlagen (COM(2022) 489 definitief).

Het herstel van de pandemie was een transversaal thema in 2022, met inbegrip van het effect van COVID-19 op de gezondheid van EU-werknemers. Op 19 mei 2022 bereikten afgevaardigden van de lidstaten, werknemers en werkgevers die deelnamen aan het Raadgevend Comité voor veiligheid en gezondheid op het werk (ACSH) van de EU een akkoord over de noodzaak om COVID-19 te erkennen als beroepsziekte in de sectoren gezondheidszorg, sociale diensten en thuishulp, alsook – in de context van een pandemie – in sectoren waar de activiteiten met een bewezen infectierisico zijn toegenomen.³⁴ In dezelfde geest heeft de Commissie de lidstaten op 28 november 2022 aanbevolen om COVID-19 te erkennen als beroepsziekte voor werknemers op het gebied van ziektepreventie, gezondheidszorg en sociale bijstand, thuishulp of, in het geval van een pandemie, in andere sectoren waar sprake is van een epidemie en een bewezen infectierisico.³⁵

Op 12 juli 2022 merkte de Europese Commissie in haar jaarlijkse overzicht “Werkgelegenheid en sociale ontwikkelingen in Europa (ESDE)” op dat het economisch herstel van de COVID-19-pandemie niet in alle lidstaten hetzelfde is geweest en dat jongeren onder de 30 jaar het bijzonder moeilijk vinden om een baan

(33) <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221212IPR64520/eu-institutions-endorse-declaration-on-digital-rights-and-principles>
<https://www.europarl.europa.eu/news/fr/press-room/20221212IPR64520/les-institutions-de-l-ue-approuvent-la-declaration-sur-les-droits-numeriques>
<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20221212IPR64520/eu-institutions-endorse-declaration-on-digital-rights-and-principles>

(34) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3117
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_22_3117
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_3117

(35) <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10463>
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=fr&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10463>
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10463>

te vinden of om terug te keren naar een baan die aansluit bij hun kwalificaties.³⁶ Op 10 oktober 2023 publiceerde de Europese Commissie een vergelijkend rapport over de impact van de COVID-19-pandemie op de geestelijke gezondheid van jongeren en de beleidsreacties van Europese staten om meer licht te werpen op de distributieve impact van de effecten op jongeren. Het rapport concludeerde dat de geestelijke gezondheid van jongeren al voor de COVID-19-pandemie bedreigd werd, maar dat de acute fase van de pandemie hen onevenredig hard heeft getroffen.³⁷

2.3. DUURZAAM ONDERNEMEN EN DUE DILIGENCE BINNEN DE EU-MARKT

In het licht van de snel evoluerende geglobaliseerde economie waren ook de implementatie van de VN-doelen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) en het *due diligence*-proces voor internationale bedrijven en producten die de EU binnenkomen, relevante onderwerpen voor de EU-beleidsvorming. Eerlijke arbeidsomstandigheden en de eerbiediging van sociale en mensenrechten op het werk worden steeds meer beleidsengagementen in de EU. Volgens de Eurobarometer van 2021 over sociale kwesties maakt dan ook 71% van de Europeanen zich hier zorgen over.³⁸ In verband met dit onderwerp heeft de Europese Commissie op 23 mei 2022 een oproep gedaan voor bijdragen over ontwerpwetgeving om het op de Europese interne markt brengen van producten die geheel of gedeeltelijk met gebruikmaking van dwangarbeid geproduceerd, gewonnen of geoogst zijn, te verbieden.³⁹ Op 14 september 2022 stelde de Commissie een verordening voor om producten die zijn gemaakt met dwangarbeid, waaronder kinderarbeid, te verbieden op de interne markt van de EU. Het voorstel geeft nationale autoriteiten de bevoegdheid om na onderzoek producten die met dwangarbeid zijn gemaakt van de markt te halen. Wereldwijd zijn er naar schatting 217,6 miljoen mensen die dwangarbeid verrichten, vooral in de particuliere sector, en sommige gedwongen door overheden.⁴⁰ Op 1 juni 2022 heeft de Europese Commissie,

(36) <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=esdereport&mode=advancedSubmit&catId=22&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0#navItem-1>
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=esdereport&mode=advancedSubmit&catId=22&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0&langId=fr>
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?advSearchKey=esdereport&mode=advancedSubmit&catId=22&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0&langId=nl>

(37) <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/publications/the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-the-mental-health-of-young-people>
<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/publications/the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-the-mental-health-of-young-people?trans=fr>
<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/publications/the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-the-mental-health-of-young-people?trans=nl>

(38) <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2266>
 (Niet beschikbaar in FR en NL)

(39) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13480-Effectively-banning-products-produced-extracted-or-harvested-with-forced-labour_en
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13480-Interdire-efficacement-lamise-sur-le-marche-des-produits-fabriques-extraits-ou-recoltes-dans-le-cadre-du-travail-force_fr
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13480-Een-effectief-verbod-op-producten-die-met-dwangarbeid-zijn-geproduceerd-gewonnen-of-geoogst_nl

(40) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_5415
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/IP_22_5415
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_22_5415

om de strijd aan te binden met de hongerlonen in de wereldwijde mode-industrie, besloten een Europees burgerinitiatief (ECI) te registreren met de titel ‘Goede kleren, eerlijk loon’⁴¹, waarbij de EU wordt opgeroepen wetgeving aan te nemen die bedrijven die actief zijn in de kleding- en schoeiselsector verplicht de nodige zorgvuldigheid te betrachten met betrekking tot leefbare minimumlonen in hun toeleveringsketens.

Op 23 juni 2022 heeft het Europees Parlement een resolutie (2023/C32/05) aangenomen over de tenuitvoerlegging van de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG’s) om zijn betrokkenheid bij de 2030-agenda te bevestigen en te erkennen dat de SDG’s een gemeenschappelijke zorg van de mensheid zijn. Het riep de Commissie ook op om actie te ondernemen, onder andere om het probleem van de klimaatverandering aan te pakken, mensenrechten te bevorderen en minderheidsgroepen en vluchtelingen, kinderen, mensen in kwetsbare situaties, gendergelijkheid en intergenerationele gelijkheid te beschermen (EP, P9TA(2022)0263).

Op 1 december 2022 werd in de Raad een politiek akkoord bereikt over de algemene oriëntatie van het voorstel voor een Richtlijn inzake Corporate Sustainability Due Diligence (2022/0051 (COD)). Het doel van de richtlijn is om duurzaam gedrag van bedrijven te garanderen, ook in hun waardeketens, om mensen- en arbeidsrechten en milieuoverwegingen tijdens de hele productiecycclus te beschermen. Na lange onderhandelingen bereikten de lidstaten met gekwalificeerde meerderheid een akkoord, voornamelijk over de uitsluiting van de financiële sector en zijn klanten van het toepassingsgebied van de richtlijn.⁴² NGO’s en vakbonden bekritiseerden het algemene gebrek aan ambitie in de tekst met betrekking tot de voorgestelde beleidsmaatregelen en acties.

2.4. GENDERGELIJKHEID

Gendergelijkheid blijft een sociale en politieke verplichting, met een vereiste voor ‘gendermainstreaming’ van het gehele EU-beleid. Het negatieve effect van de pandemie op gendergelijkheid vereist dat de EU en de lidstaten een genderbewuste aanpak verzekeren. Gegevens in 2022 toonden de aanhoudende en vaak groeiende kloof aan op het gebied van gendergelijkheid, die in sommige lidstaten bijzonder ernstig is. Op 24 oktober 2022 presenteerde het Europees Instituut voor Gendergelijkheid (EIGE) zijn Gender Equality Index voor 2022 en constateerde beperkte vooruitgang of zelfs achteruitgang op het gebied van gendergelijkheid, met name voor kwetsbare groepen tijdens de COVID-19-pandemie. De EU heeft haar score (68,6) met slechts 0,6 verbeterd ten opzichte van het voorgaande jaar. Tot de meest gelijke landen behoren Zweden, Denemarken en Nederland, terwijl Griekenland, Hongarije en Roemenië

(41) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3369

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_22_3369

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_3369

(42) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/01/council-adopts-position-on-due-diligence-rules-for-large-companies/>

<https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/12/01/council-adopts-position-on-due-diligence-rules-for-large-companies/>

<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/12/01/council-adopts-position-on-due-diligence-rules-for-large-companies/>

het laagst scoren op het gebied van gelijkheid.⁴³ Op 15 november 2022 publiceerde Eurofound een studie die het genderspect van energiearmoede onthult: alleenstaande moeders en alleenstaande vrouwen hebben vaker moeite om hun energierekening te betalen dan alleenstaande mannen.⁴⁴

In 2022 was er ook een verschuiving in de discussies over het zorgwekkende en hardnekkige fenomeen van gendergerelateerd geweld, dat tijdens COVID-19 toenam. Op Internationale Vrouwendag op 8 maart 2022 heeft de Europese Commissie een wetgevingsvoorstel aangenomen voor een richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, om overlevenden van geweld tegen vrouwen te beschermen, hun toegang tot de rechter te vergemakkelijken en te zorgen voor coördinatie tussen relevante diensten om deze misdrijven te voorkomen. De voorgestelde sancties omvatten gevangenisstraffen voor verkrachting, kinderverkrachting, cyberpesten en het online zonder toestemming delen van intieme beelden (COM/2022/105 definitief). Op 24 november 2022 kondigde de Europese Commissie de lancering aan van een gestandaardiseerd Europees hulplijnummer (116016) en gaf ze de lidstaten tot april 2023 de tijd om hun nationale hulplijnen hierop aan te sluiten. Het initiatief is in overeenstemming met de Strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 en het voorstel voor een richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen.⁴⁵ Op 29 november 2022 werd in het Europees Parlement een ontwerp van tussentijds verslag (2016/0062(NLE)) gepresenteerd waarin werd opgeroepen tot ratificatie van het Verdrag van Istanbul. Het verdrag werd in 2017 in de EU ondertekend, maar de ratificatie blijft sindsdien geblokkeerd in de Raad.⁴⁶

Wat gelijke deelname aan het sociale en economische leven betreft, heeft het Europees Parlement uiteindelijk op 22 november 2022 de Richtlijn (EU) 2022/2381 betreffende de verbetering van de man/vrouwverhouding tussen bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen (“Women on Boards”) aangenomen, tien jaar nadat deze voor het eerst werd gepresenteerd.⁴⁷ De richtlijn bepaalt dat lidstaten in juni 2026 40% van

(43) <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022>

(Niet beschikbaar in FR en NL)

(44) <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2022/cost-living-crisis-and-energy-poverty-eu-social-impact-and-policy-responses>

<https://www.eurofound.europa.eu/fr/publications/2022/cost-living-crisis-and-energy-poverty-eu-social-impact-and-policy-responses>

<https://www.eurofound.europa.eu/nl/publications/2022/cost-living-crisis-and-energy-poverty-eu-social-impact-and-policy-responses>

(45) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_en

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_fr?etrans=fr

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_nl?etrans=nl

(46) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CJ01-PR-737351_EN.pdf

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CJ01-PR-737351_FR.pdf

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CJ01-PR-737351_NL.pdf

(47) <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220607IPR32408/women-on-boards-press-conference-on-wednesday-at-9-00-cest>

(Niet beschikbaar in FR en NL)

de uitvoerende bestuursfuncties door vrouwen moeten laten bekleden, of 33% als de doelstelling wordt uitgebreid naar niet-uitvoerende bestuurders.⁴⁸

Er werden ook inspanningen geleverd om het principe van gelijke verloning te bevorderen en het fenomeen van het ‘glazen plafond’ aan te pakken. Op 16 december 2022 bereikten de Raad en het Europees Parlement een voorlopig akkoord na vijf ronden van interinstitutionele onderhandelingen over de Richtlijn betreffende de transparantie van lonen. De overeenkomst bevatte rapportageverplichtingen voor alle bedrijven, terwijl momenteel alleen bedrijven met meer dan 100 werknemers informatie moeten publiceren over de loonkloof tussen mannen en vrouwen. Als er een verloningsverschil tussen mannen en vrouwen van ten minste 5% aan het licht komt, is het bedrijf verplicht om een gezamenlijke beoordeling uit te voeren met werknemersvertegenwoordigers.⁴⁹ Het EVV verwelkomde de overeenkomst, terwijl Business Europe van mening was dat de voorgestelde richtlijn de bevoegdheden en prerogatieven van de nationale sociale partners op het gebied van loonvorming niet respecteert; Business Europe was ook van mening dat de uniforme aanpak van de richtlijn de autonome onderhandelingen van de sociale partners over lonen waarschijnlijk zal verstoren.⁵⁰

2.5. LGBTIQ-STRATEGIE 2020-2025

In november 2020 heeft de EU haar allereerste LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025 aangenomen om de rechten van LGBTIQ-mensen te beschermen. De vier pijlers van de strategie zijn: discriminatie bestrijden, veiligheid waarborgen, inclusieve samenlevingen opbouwen en wereldwijd het voortouw nemen in het streven naar gelijkheid (COM(2020) 698 definitief). In april 2022 publiceerde de groep op hoog niveau voor non-discriminatie, gelijkheid en diversiteit van de Europese Commissie richtsnoeren voor strategieën en actieplannen om de gelijkheid van LGBTIQ-personeel te bevorderen. Deze richtsnoeren zullen de lidstaten helpen om relevante maatregelen in te voeren om gelijkheid voor hun LGBTIQ-gemeenschappen te waarborgen.

(48) <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221118IPR55706/parliament-approves-landmark-rules-to-boost-gender-equality-on-corporate-boards>
<https://www.europarl.europa.eu/news/fr/press-room/20221118IPR55706/des-regles-decisives-pour-favoriser-l-egalite-dans-les-conseils-d-administration>
<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20221118IPR55706/ep-keurt-historische-regels-goed-voor-beter-genderevenwicht-in-bestuursraden>

(49) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/15/council-and-european-parliament-reach-provisional-deal-to-close-gender-pay-gap/>
<https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/12/15/council-and-european-parliament-reach-provisional-deal-to-close-gender-pay-gap/>
<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2022/12/15/council-and-european-parliament-reach-provisional-deal-to-close-gender-pay-gap/>

(50) https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/2021-05-05_pp_pay_transparency.pdf

(Niet beschikbaar in FR en NL)

2.6. PERSONEN MET EEN HANDICAP

28 juni 2022 was de deadline voor de lidstaten om de Europese toegankelijkheidswet (Richtlijn 2019/882) over de toegankelijkheid van producten en diensten voor personen met een handicap en ouderen om te zetten. De wet helpt hen om een toegankelijker leven te leiden en is ook bedoeld om de werking van de interne markt voor toegankelijke producten en diensten te verbeteren.

Op 20 september 2022 presenteerde de Europese Commissie één van de vlaggenschipinitiatieven van de Strategie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030: het werkgelegenheidspakket voor personen met een handicap. De resultaten van het pakket zijn onder andere gericht op het versterken van de capaciteiten van tewerkstellings- en integratiediensten, het zorgen voor redelijke aanpassingen op het werk en het onderzoeken van kwaliteitsbanen in beschutte werkplaatsen en trajecten naar de open arbeidsmarkt toe.

Op 13 december 2022 keurde het Europees Parlement een resolutie goed (P9_TA(2022)0435) over gelijke rechten voor personen met een handicap. Dit volgde op de goedkeuring van een verslag (2022/2026(INI)) van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) van het Europees Parlement, waarin concrete maatregelen worden voorgesteld om aan personen met een handicap gelijke deelname aan het maatschappelijk leven te garanderen en discriminatie tegen hen te bestrijden, en waarin wordt gewezen op het gebrek aan alomvattende horizontale Europese antidiscriminatiewetgeving.

2.7. COÖRDINATIE EN GOVERNANCE

Op 16 juni 2022 hebben de EU-ministers van Werkgelegenheid en Sociale Zaken “nota genomen” van het advies van het Comité voor de werkgelegenheid en het Comité voor sociale bescherming over de invoering van een “procedure bij sociale onevenwichten” in het begrotingsproces van het Europees semester, zoals voorgesteld door België en Spanje. Dit zou een systeem zijn dat ontworpen is om snel en effectief te reageren op onevenwichten in sociale rechten, in dezelfde geest als het bestaande mechanisme voor macro-economische onevenwichten. Het zou ook het gewicht van de Raadsformatie werkgelegenheid, sociale zaken, gezondheid en consumentenzaken in het beheer van het Europees semester versterken.

Op 9 november 2022 lanceerde de Commissie, tegen de achtergrond van hoge overheidsschulden in de lidstaten als gevolg van COVID-19 en de nood aan grootschalige investeringen om de klimaat- en digitale transitie tot een succes te maken (en om de afhankelijkheid van de Europese Unie van Russische koolwaterstoffen te verminderen), een hervorming van het Europese kader voor economische governance (COM(2022)583). De belangrijkste elementen van de mededeling, als antwoord op de uitdagingen van dit decennium, waren de financiering van digitale en groene transitie, de klimaatneutrale economie en hogere schuld/bbp-ratio's; deze vragen om fiscale regels die strategische investeringen en fiscale duurzaamheid mogelijk maken. De lidstaten en de Commissie moeten het eens worden over een hervormingsplan voor het kader voor economische governance voordat de begrotingsprocedures van de lidstaten voor 2024 van start gaan. (COM (2022) 583).

Op 22 november 2022 heeft de Europese Commissie haar “Jaarlijkse overzicht van de duurzame groei” aangenomen, waarmee het begrotingsproces van het “Europees Semester” van start ging. Hierin worden de globale richtsnoeren voor het sociaaleconomisch beleid voor het komende jaar vastgesteld, tegen de achtergrond van vertragende groei en inflatiedruk als gevolg van de Russische oorlog in Oekraïne. (COM(2022) 780).

De besprekingen over de actualisering van de Verordening betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (nr. 883/2004) bleven in 2022 zonder noemenswaardige vooruitgang. Het Franse voorzitterschap van de EU ontdekte “*technische complexiteiten*” en “*grote verschillen*” tussen het Europees Parlement en de Europese Raad over de toepasselijke wetgeving en werkloosheid, zoals uitgelegd door de Franse minister van Arbeid, Olivier Dussopt.⁵¹

2.8. EUROPESE ZORGSTRATEGIE

In 2022 werd een Europese zorgstrategie aangenomen. Deze omvat het recht op betaalbare zorgdiensten, van kinderopvang op jonge leeftijd tot langdurige zorg voor ouderen of thuiszorg voor mensen in nood. De strategie zal de gelijkheid tussen mannen en vrouwen versterken, aangezien vrouwen de belangrijkste verzorgers in de huishoudens zijn, en zal hun deelname aan de arbeidsmarkt bevorderen. In de strategie worden concrete maatregelen voorgesteld om de lidstaten te helpen de toegang tot en de beschikbaarheid van betaalbare zorgdiensten te vergroten en de algemene balans tussen werk en privéleven voor zorgverleners te verbeteren. Op 7 september 2022 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan voor een aanbeveling van de Raad (COM(2022)441 definitief) over toegang tot betaalbare langdurige zorg van hoge kwaliteit.

3. MILIEUBELEIDSMAATREGELEN

3.1. KLIMAAT

De 27e Conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering (COP27) ging van start op 7 november 2022 in Sharm el-Sheikh, Egypte. Bij de opening verklaarde de secretaris-generaal van de VN, António Guterres, dat “we ons op een snelweg naar de klimaathel bevinden met onze voet nog op het gaspedaal”, waarmee hij waarschuwde voor het gevaar van klimaatverslechtering. Tijdens de conferentie werd onderhandeld over het versnellen van klimaatmaatregelen in lijn met de temperatuurdoelstelling van het Akkoord van Parijs van maximaal 1,5 °C opwarming van de aarde. De conclusies die aan het einde van COP27 zijn aangenomen – het ‘Sharm el-Sheikh Implementatieplan’ – lijken niet ambitieus genoeg, volgens Europees Commissaris voor de Green Deal Frans Timmermans.⁵²

(51) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12973/8>

<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/12973/8>

(Niet beschikbaar in NL)

(52) <https://www.carbonbrief.org/cop27-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-sharm-el-sheikh/>

(Niet beschikbaar in FR en NL)

De EU ligt op schema om in 2050 klimaatneutraal te zijn, in lijn met de Overeenkomst van Parijs van 2015 om klimaatverandering tegen te gaan. De Europese klimaatwet (Verordening EU 2021/1119) legt de klimaatdoelstellingen vast en de Europese Green Deal is het concrete plan om deze te realiseren. In 2022 werd het ‘Fit for 55-pakket’ ontwikkeld als klimaat- en energiewetgeving van de EU om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met minstens 55% te verminderen ten opzichte van 1990.⁵³ Het Sociaal Klimaatfonds was één van de centrale voorstellen van het pakket, bedoeld om economisch achtergestelde huishoudens, kleine bedrijven en transportgebruikers te ondersteunen door de gevolgen van de koolstofprijstelling voor burgers aan te pakken.

Het belang van de klimaatproblematiek voor de mensheid blijkt ook uit de resolutie die de Algemene Vergadering van de VN op 28 juli 2022 heeft aangenomen, waarin het recht op een gezond milieu als mensenrecht wordt erkend (Resolutie nr. 76/300). Klimaatverandering en achteruitgang van het milieu worden genoemd als bedreigingen voor de toekomst van de mensheid, en de lidstaten moeten inspanningen bevorderen die ervoor zorgen dat de bevolking toegang heeft tot een schoon, gezond en duurzaam milieu.⁵⁴

Op 27 september 2022 nam het Comité van Ministers van de Raad van Europa een aanbeveling aan over mensenrechten en milieubescherming en riep het op tot erkenning van het recht op een gezond milieu (CM/Rec(2022)20). Het riep ook op tot maatregelen om de drievoudige planetaire crisis van klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en vervuiling aan te pakken en benadrukte participatie in de milieubesluitvorming en het belang van milieu-educatie.⁵⁵

3.2. LUCHTKWALITEIT

Op 26 oktober 2022 stelde de Europese Commissie, na de laatste beoordeling van het Europees Milieuagentschap waaruit bleek dat 96% van de stadsbewoners in de EU wordt blootgesteld aan luchtverontreinigingsniveaus die boven de richtlijnen van de WHO liggen, een herziening voor van de EU-richtlijnen betreffende de luchtkwaliteit. Hierbij zouden tussentijdse EU-luchtkwaliteitsnormen voor 2030 worden vastgesteld

(53) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_en
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_fr
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_nl

(54) <https://news.un.org/en/story/2022/07/1123482>
 (Niet beschikbaar in FR en NL)

(55) <https://www.coe.int/en/web/portal/-/committee-of-ministers-calls-on-member-states-to-recognise-the-right-to-a-clean-healthy-and-sustainable-environment-as-a-human-right>
<https://www.coe.int/fr/web/portal/-/committee-of-ministers-calls-on-member-states-to-recognise-the-right-to-a-clean-healthy-and-sustainable-environment-as-a-human-right>
 (Niet beschikbaar in NL)

die zijn afgestemd op de richtsnoeren voor een schonere luchtkwaliteit van de WHO en zou er worden gestreefd naar nul luchtverontreiniging tegen uiterlijk 2050.⁵⁶

Op 22 december 2022 oordeelde het HvJEU in zaak C-61/21⁵⁷ dat de richtlijnen betreffende de luchtkwaliteit een algemene doelstelling nastreven met betrekking tot luchtkwaliteitsnormen en individuele rechten toekennen die, indien ze worden geschonden, burgers recht kunnen geven op compensatie voor schade aan gezondheid als gevolg van slechte luchtkwaliteit. Het HvJEU reageerde op de weigering van het Franse hof van beroep om een Parijzenaar schadeloos te stellen die letselschade en schadevergoeding eiste vanwege de slechte luchtkwaliteit in Parijs. De vordering was gebaseerd op het feit dat een inbreuk op de grenswaarden voor de bescherming van de luchtkwaliteit volgens de EU-wetgeving recht kan geven op schadevergoeding door de overheid⁵⁸. Op dezelfde dag veroordeelde het HvJEU, in zaak C-125-20⁵⁹, Spanje voor het systematisch schenden van de Europese richtlijn tussen 2010 en 2018, met luchtkwaliteitswaarden die de toegestane stikstofdioxide-uitstoot van het wegverkeer in Barcelona en Madrid overschreden.

3.3. HUISVESTING

In 2022 bundelden het Franse voorzitterschap en de Europese Commissie hun krachten om dakloosheid te bestrijden. Op 28 februari 2022 keurden de EU-lidstaten tijdens een ministeriële conferentie in Issy-les-Moulineaux het werkprogramma van het

(56) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6278

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_22_6278

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_6278

(57) <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-61%252F21&for=&jge=&dates=&language=fr&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&page=1&lg=&cid=1853682>

[https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-61%252F21&for=&jge=&dates=&language=nl&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&page=1&lg=&cid=1853682](https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-61%252F21&for=&jge=&dates=&language=nl&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&page=1&lg=&cid=1853682)

(58) <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=268785&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=EN&cid=1254241>

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=268785&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=FR&cid=1254241>

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=268785&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=NL&cid=1254241>

(59) <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=EN&num=C-125/20>

[https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-125%252F20&for=&jge=&dates=&language=fr&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&lg=&page=1&cid=1854822](https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-125%252F20&for=&jge=&dates=&language=fr&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&lg=&page=1&cid=1854822)

[https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-125%252F20&for=&jge=&dates=&language=nl&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&lg=&page=1&cid=1854822](https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&num=C-125%252F20&for=&jge=&dates=&language=nl&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lgrc=en&lg=&page=1&cid=1854822)

Europees Platform tegen Thuisloosheid 2022-2024 goed.⁶⁰ Op 7 november 2022 heeft de Europese Commissie een voorstel aangenomen voor een Verordening (COM (2022) 571 definitief) om de transparantie van kortetermijnverhuur van accommodaties te vergroten en Verordening (EU) 2018/1724 in die zin te wijzigen. Het voorstel bevatte nieuwe vereisten voor het delen van gegevens over kortetermijnverhuur. Deze heeft er immers voor gezorgd dat de druk voor lokale gemeenschappen op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van accommodatie in bepaalde geografische gebieden is toegenomen.⁶¹

Volgens een verslag van de Commissie dat op 26 september 2022 werd gepubliceerd, blijven de woonlasten in de EU onevenredig stijgen en zijn huizen in meer dan de helft van de eurolanden overgewaardeerd. Uit het onderzoek blijkt dat de prijsstijgingen vooral tijdens de COVID-19-pandemie zijn toegenomen, met een cumulatieve stijging van 40% tussen 2012-2021 – vier keer hoger dan de inflatie in dezelfde periode.⁶²

(60) <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12900/22>

<https://agenceurope.eu/fr/bulletin/article/12900/22>

(Niet beschikbaar in NL)

(61) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6493

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_22_6493

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_6493

(62) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/housing-market-developments-euro-area-focus-housing-affordability_en

https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/housing-market-developments-euro-area-focus-housing-affordability_fr?etrans=fr

https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/housing-market-developments-euro-area-focus-housing-affordability_nl

INHOUDSTAFEL

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST JANUARI-DECEMBER 2022

INLEIDING	287
1. ALGEMEEN BELEID VAN DE EUROPESE UNIE	288
1.1. ECONOMISCHE SITUATIE	288
1.2. MIGRATIECRISIS IN DE EU NA DE RUSSISCHE AANVALSOORLOG IN OEKRAÏNE	289
1.3. RECHTSSTAAT EN BESCHERMING VAN DEMOCRATISCHE WAARDEN IN DE EU	291
1.4. EU-FONDSEN	293
2. SOCIAAL BELEID VAN DE EUROPESE UNIE	294
2.1. ADEQUATE MINIMUMLONEN, MINIMUMINKOMEN EN PLATFORMWERK	294
2.2. GEZONDHEID, VEILIGHEID EN KWALITEIT VAN WERK IN HET POST-PANDEMISCHE TIJDPERK	295
2.3. DUURZAAM ONDERNEMEN EN DUE DILIGENCE BINNEN DE EU-MARKT	298
2.4. GENDERGEELIJKHEID	299
2.5. LGBTIQ-STRATEGIE 2020-2025	301
2.6. PERSONEN MET EEN HANDICAP	302
2.7. COÖRDINATIE EN GOVERNANCE	302
2.8. EUROPESE ZORGSTRATEGIE	303
3. MILIEUBELEIDSMATREGELEN	303
3.1. KLIMAAT	303
3.2. LUCHTKWALITEIT	304
3.3. HUISVESTING	305

